Հակոբ Պարոնյան

Խիկար

Խիկարի գուշակութիւնք - 2

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Գլխուս վրայ Ես քուկին սպասաւորդ չեմ :

Ո՞ւր տեսնուինք վաղը Կ ' ուզե՞ս հեռանալ եւ գլուխս չցաւցնել :

Կբողոքեմ Ա՛հ եթէ կարողանայի չարիք մ ' ընել քեզ :

Սուրճ մը կ'առնէ՞ք Գործ ունիմ, բաներնիդ գացէք :

Չէք երեւար կոր Պարտքդ ե՞րբ պիտի վճարես, աղա :

Կխոստանամ Բան մ ' ալ չեմ կրնար ընել :

Կրնանք քիչ մը տեսնուիլ Կրնա՞ք ինձի չորս հարիւր ոսկի տալ :

Ի՞նչ է մեր հաշիւը Այս օրերս չեմ կրնար քեզի ստակ տալ, քիչ մ ' ալ համբերէ :

Աղան դուրս չելներ կոր Հիւր ընդունելու ժամանակ չունինք :

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵԻԵԼԻ ԱՆՑԻՑ

Յատուկ Պոէմ

Ի բարձմանէ ամօթոյ մինչեւ ցայժմ են ամք 1 0

Ի ծաւալմանէ շողոքորթութեան ի թերթս Հայկականս 9

Ի մտից պճնասիրութեան ի կրօնաւորս 2 0

Յանգործադրութենէ Ներքին Կանոնադրութեան Ընդհանուր ժողովոյ 8

Ի հաստատութենէ աներեսութեան 1 0

Յորոշմանէ հաստատութեան Ընծայարանի 6

Ի կործանմանէ Շահ ֊ Նուպար վարժարանի 1 5

Ի կործանմանէ թաղային վարժարանաց մայրաքաղաքիս 28

Ի հաստատութենէ տպագրութեան ի Հայս եւ ի դժբախտութենէ տպարանապետաց, գրաշարաց, հեղինակաց, դասատուաց եւ դպրաց 32 1

Ի բարձմանէ հնազանդութեան ի փոքունց 2 0

Ի բարձմանէ գաւազանաց յազգային վարժարանաց 2 1

Ի կորստենէ կողմնացուցին ի Հայս 8

Ի գիւտոյ խաբէութեան 9

Յանկանոնութենէ հաւաքման ազգային տրոց 2 8

Ի բարձմանէ պարզասիրութեան ի Հայ կանանց 2 6

Յերկրորդ նորոգութենէ անտարբերութեան ի Հայս 1 8

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Գլխուս վրայ Ես քուկին սպասաւորդ չեմ :

Ո՞ւր տեսնուինք վաղը Կ ' ուզե՞ս հեռանալ եւ գլուխս չցաւցնել :

Կբողոքեմ Ա՛հ եթէ կարողանայի չարիք մ ' ընել քեզ :

Սուրճ մը կ'առնէ՞ք Գործ ունիմ, բաներնիդ գացէք :

Չէք երեւար կոր Պարտքդ ե՞րբ պիտի վճարես, աղա :

Կխոստանամ Բան մ ' ալ չեմ կրնար ընել :

Կրնանք քիչ մը տեսնուիլ Կրնա՞ք ինձի չորս հարիւր ոսկի տալ :

Ի՞նչ է մեր հաշիւը Այս օրերս չեմ կրնար քեզի ստակ տալ, քիչ մ ' ալ համբերէ :

Աղան դուրս չելներ կոր Չիւր ընդունելու ժամանակ չունինք :

ՓՈԻՆՋ

Երբ աղջիկ մը դադրի կարմրելէ՝ գեղեցկութեան ամենահզօր հրապոյրը կորուսած է :

*

Սիրոյ անձնատուր եղողը մեծութեանց եւ իմաստութեան հրաժեշտ կու տայ :

*

Երկինք պատիժ սահմանած չեն սիրահարաց երդումներուն համար :

*

Պզտիկ աղջիկներն պաճուճապատանքով կխաբուին, մեծերն ալ երդումով :

*

Լռութիւնն տրուած է կնոջ՝ իւր միտքը աւելի աղէկ բացատրելու համար :

*

Երբ աղջիկներն ամուսնանալու տարիքի մէջ են, իրենց լռութիւնն անգամ էրիկ մը կ ' ուզէ :

*

Գեղեցիկ կին մը պարզ հագուելու է՝ աւելի շնորհք ունենալու համար, տգեղ կինն ալ պարզ հագուելու է՝ նուազ տգեղ ըլլալու համար :

*

Գեղեցիկ կանանց ընկերութեան համար իմաստուն մարդոց ընկերութիւնը թողուլն կնմանի կաքաւիկի միսը թողուլ եւ թութակինն ուտել, որովհետեւ ասոր փետուրներն աւելի գեղեցիկ են :

*

Առանձնութիւնը խաբուած սիրտերու մխիթարութիւնն է :

*

Երկու տեսակ անձեր կան, որոնցմէ կրնանք ապտակուիլ առանց բարկանալու. կիներն եւ եպիսկոպոսները :

*

Աճեցէք եւ բազմացարուք, ամուսնութեան գլխաւոր վախճանն է: Բայց շատ մարդիկ կան, որ այս աստուածային խօսքերը մտիկ չեն ըներ եւ պիտի կարգուէին, ընդհակառակն, եթէ վստահ լինէին թէ չպիտի աճէին ու բազմանային. կին մը սիրելի է իրենց այնքան՝ որքան ամուլ է :

*

Ամենէն առաքինի կինն այն է, որուն վրայօք քիչ կխօսուի :

Կեանքը ծաղիկ մ ' է, սէրն անոր մեղրն է :

*

Գեղեցիկ կանանց սիրտերը տարեգլխու շաքարեղէններու պէս հանելուկներու մէջ փաթտուած են :

*

Աւելի ականջներով քան թէ աչքերով փնտռելու է կին մը :

*

Եթէ կին մը հարիւր յանցանք ալ գործած ըլլայ՝ մի զարներ անոր նոյն ֊ իսկ ծաղիկով մը :

*

Կիներն անոր համար կբամբասուին, որովհետեւ պտուղ ունեցող ծառերուն միայն քար կնետուի :

*

Օրէնք դնողներն այրեր են, իսկ բարքերը հաստատողները կիներն են :

*

Մինչեւ քսանըհինգ տարեկան կանանց համար աշխարհս դրախտ մ ' է. մինչեւ քառասուն տարեկան կանանց համար քաւարան մը, իսկ մնացած բոլոր կեանքերնուն մէջ դժոխք :

*

Սիրոյ վրայ խօսող ծերն ակնոց դնող կոյրէն աւելի խենթ է :

*

Խոհեմութիւնն ու սէրն իրարու հետ չեն կրնար միանալ :

*

Կնիկը ծեծելը ալիւրի պարկ մը ծեծելու կնմանի. աղէկը կ ' երթայ, գէշը կմնայ :

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Գլխուս վրայ Ես քուկին սպասաւորդ չեմ :

Ո՞ւր տեսնուինք վաղը Կ ' ուզե՞ս հեռանալ եւ գլուխս չցաւցնել :

Կբողոքեմ Ա՛հ եթէ կարողանայի չարիք մ ' ընել քեզ :

Սուրճ մը կ'առնէ՞ք Գործ ունիմ, բաներնիդ գացէք :

Չէք երեւար կոր Պարտքդ ե՞րբ պիտի վճարես, աղա :

Կխոստանամ Բան մ ' ալ չեմ կրնար ընել :

Կրնանք քիչ մը տեսնուիլ Կրնա՞ք ինձի չորս հարիւր ոսկի տալ :

Ի՞նչ է մեր հաշիւը Այս օրերս չեմ կրնար քեզի ստակ տալ, քիչ մ ' ալ համբերէ :

Աղան դուրս չելներ կոր Չիւր ընդունելու ժամանակ չունինք :

ՍԸԿԷ ՆԸԿԷ

Երկու բարեկամներ Բէրա մեծ փողոցին մէջ կառուցուած քարուկիր շէնքի մը առջեւ կկայնին.

Ի՛նչ աղուոր շէնք է սա, կ ' ըսէ մին. մինչեւ հիմա ասանկ տուն մը շինուած չէր Կ. Պոլսոյ մէջ. առաջին անգամն է, որ ասանկ տուն մը կտեսնամ :

Ատանկ է, շատ աղուոր է. Բարիզ շինուած ըլլալու է, կը պատասխանէ միւսը :

*

Հայերէն բառարան մը կու տա՞ք ինձի :

Հրամմեցէ՛ք :

Այս բառարանը ցանկ չունի՞ յետելը :

Բառարանը ցանկ կ ' ունենա՞յ :

Հապա ուզած բառս ի՞նչպէս գտնամ մէջը :

*

Կին մը պատկերը հանել տալու համար լուսանկարի մը կ ' երթայ. աթոռի վրայ կը նստի եւ իւր բոլոր ոյժը կսկսի թափել, որ բերանը շատ պզտիկ ելլէ :

Պատկերահանը տեսնելով անոր այս ճիգը՝ կ ' ըսէ.

Ինքզինքնիդ մի՛ նեղէք, տիկին. եթէ կ ' ուզէք՝ բերան չեմ շիներ ամենեւին :

*

Համբակ սափրիչ մը հարցուց մարդու մը, զոր կածիլէր.

Քանի՞ եղբայր էք :

Եթէ սըկէց ողջ առողջ դուրս ելլամ՝ չորս եղբայր ենք, պատասխանեց ածիլուողը :

*

Ո՛հ, կ ' ըսէր հիւանդ մը. մարդ չի գար գիս տեսնելու :

Այդպէս պէտք է որ ըլլայ. քեզի ո՞վ ըսաւ, որ պարտքերդ վճարես :

*

Երկու եղբայրներ այնչափ շատ կնմանէին իրարու, որ անոնց դրացին անգամ չէր կրնար զանոնք իրարմէ որոշել :

Ասոնցմէ մէկը կմեռնի. դրացին օր մը միւսին հանդիպելով կհարցընէ.

Աստուածդ սիրես, ըսէ՛ ինձի, դո՞ւն մեռար թէ եղբայրդ :

*

Պարոն Յակոբ, Քեաղըտխանէէն ախորժեցա՞ր նայինք, կրցա՞ր լաւ մը զուարճանալ :

Շիտակը՝ շատ աղուոր տեսարան ունի ձեր Քեաղըտխանէէն. բայց բազմութիւն շատ ըլլալուն աղէկ մը համը չառնուիր կոր. թէ որ այնչափ բազմութիւն չըլլայ նէ՝ շատ մարդ պիտի երթայ հոն :

*

Երկու քոյր խնդրոյ մը համար դատարան կներկայանան :

Նախագահն ասոնց մեծին կը հարցնէ.

Քանի՞ տարու էք, օրիորդ :

Քսան եւ ութը տարու եմ, պարոն նախագահ :

Նախագահը պզտիկին դառնալով կը հարցնէ.

Դուք քանի՞ տարեկան էք :

Երեսունըմէկ տարեկան, պ. նախագահ :

Նախագահն դիւանադպրին դառնալով կ ' ըսէ.

Չըլլայ որ սխալ արձանագրես. անդրանիկը պզտիկն է :

*

Ներկայացման մը մէջ դերասան մը իննսուն տարեկան ծերունիի մը դերը կկատարէր :

Պառաւին մէկը այս դերասանին հազալով տքալով տեսարան գալը տեսնելով ըսաւ.

Տէ՛ր ողորմեա … կը վայելէ՞, որ ասանկ ծեր մարդ մը խաղցունեն :

*

Միամիտ մարդուն մէկը, առեւտրական գործերէ քաշուած՝ ագարակի մը մէջ կեանք կ ' անցունէր :

Այս մարդն օր մը բարեկամներէն մէկուն նամակ մը գրելով այսպէս կ ' ըսէր.

« Ագարակին կենդանիներուն մէջ ընդհանուր հիւանդութիւն կտիրէ. գրեթէ ես ալ քաջառողջ վիճակ մը չունիմ »:

*

Իմացա՞ր. մեր դրացին դարձեալ սնանկացեր է անցեալ շաբթու :

Անիկա յ տարին քանի մ ' անգամ սնանկանալն բան գործ ըրած է իրեն :

Խեղճութեանը մի՛ նայիր, անիկա յ գործը գիտցող մարդ է. անպատճառ բան մը նետած է մէկ կողմ :

Այո՛, խղճմտանքը :

*

Գինեմոլին մէկը չափազանց արբեալ՝ կէս օրին գինետունէն դուրս ելնելուն՝ մէկուն կը հանդիպի եւ արեւը ցուցնելով կհարցնէ անոր.

Կը խնդրեմ, ըսէ՛ ինձ, լուսին է աս, թէ արեւ :

Անցորդը գինովին երերուն վիճակը տեսնելով՝ կը պատասխանէ.

Շիտակը չեմ գիտեր. ես աս տեղացի չեմ :

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Գլխուս վրայ Ես քուկին սպասաւորդ չեմ :

Ո՞ւր տեսնուինք վաղը Կ ' ուզե՞ս հեռանալ եւ գլուխս չցաւցնել :

Կբողոքեմ Ա՛հ եթէ կարողանայի չարիք մ ' ընել քեզ :

Սուրճ մը կ'առնէ՞ք Գործ ունիմ, բաներնիդ գացէք :

Չէք երեւար կոր Պարտքդ ե՞րբ պիտի վճարես, աղա :

Կխոստանամ Բան մ ' ալ չեմ կրնար ընել :

Կրնանք քիչ մը տեսնուիլ Կրնա՞ք ինձի չորս հարիւր ոսկի տալ :

Ի՞նչ է մեր հաշիւը Այս օրերս չեմ կրնար քեզի ստակ տալ, քիչ մ ' ալ համբերէ :

Աղան դուրս չելներ կոր Հիւր ընդունելու ժամանակ չունինք :

ԱՌԱԾՆԵՐ

Ճարտարութիւնը բախտի աջ ձեռքն է, չափաւորութիւնը՝ ձախ ձեռքը :

Ծոյլի համար ամեն բան դժուար է :

Յատուկ Պոէմ

Շատ պարտք ընողն ազատութիւնն ձեռքէ կիանէ ու հազար նեղութեանց մէջ կ ' իյնայ :

Աւելի աղէկ է երեկոյին առանց կերակուր ուտելու պառկիլ, քան թէ առաւօտուն պարտքով ելլել :

Մանր ծախքերն եթէ շատնան՝ մեծամեծ ժառանգութիւններ կիատցնեն :

Աւելորդ բաներ գնողը կիարկադրուի հարկաւորները ծախելու :

Քիչը կրկնուելով կը շատանայ :

Դատարկութիւնը ժանգ մ ' է, որ աշխատանքէն աւելի կը մաշեցնէ :

Շատ բանի ձեռք զարնողը քիչը լմնցնէ :

Չես սիրուիր, թէ որ քեզի միայն սիրես:

Ամենուն բարեկամը եւ ոչ մէկուն բարեկամն է :

ՎԵՐՋ

Յատուկ Պոէմ